

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

VURDERINGSINNLEVERING

Emnekode: BLU-BACH15

Emnenavn: Bacheloroppgave

Vurderingsform: Bacheloroppgave

Kandidatnr: 414, Maria Sjøen

Leveringsfrist: 15.12.2015

Ordinær eksamen eller kontinuasjon: Ordinær

Fagansvarlig: Liv Ingrid Fjellanger

HØGSKOLEN STORD/HAUGESUND

Trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen

Bacheloroppgave Høsten 2015
Barnehagelærer 3.år
Maria Sjøen

Foto: Colurbox: <http://www.colourbox.com/vector/vector-2255075>

”Hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har det for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?”

Forord

Arbeidsprosessen med bacheloroppgaven har vært utrolig lærerik og interessant. Temaet mitt som var trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen, har virkelig skapt et engasjement for meg, og jeg kommer til å ta med denne nye kunnskapen ut i praksis. Trygg tilknytning er noe man bør ha stort fokus på i barnehagen, og jeg håper at denne oppgava kan hjelpe andre til å se hvilken betydning trygg tilknytning har, og hvordan en kan legge til rette for dette i barnehagen.

Først og fremst vil jeg takke min veileder Liv Ingrid Fjellanger, som har hjulpet meg til å utforme problemstilling, og fått meg inn på rett spor. Takk for god veiledning, din tilgjengelighet og støtte gjennom hele prosessen. Jeg vil også takke barnehagen som lot meg komme inn og gjennomføre intervju. Der jeg videre vil takke mine to informanter som deltok på intervjuet mitt.

Høgskolen Stord/Haugesund

Desember 2015

Maria Sjøen

Sammendrag

I mi bacheloroppgave har jeg valgt å fokusere på trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen. Målet mitt var å finne ut hva trygg tilknytning er, hvilken betydning det har for de yngste barna, og hvordan det blir tilrettelagt i barnehagen. Jeg har da formulert følgende problemstilling: ”Hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har det for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen.”

For å finne ut av dette har jeg valgt å benytte meg av den kvalitative forskningsmetoden, der jeg videre har valgt intervju for å samle empiri. Da har jeg intervjuet to forskjellige pedagogiske ledere på to ulike småbarnsavdelinger. Jeg har også funnet relevant teori knyttet til trygg tilknytning for å svare på problemstillingen. Etter jeg har sett på teorien, intervjuene og drøftet dette har jeg kommet til en konklusjon. Om hva trygg tilknytning er, hvilken betydning det har og hvordan pedagogene legger til rette for dette.

Abstract

In my bachelor thesis I have chosen to focus on safe attachment with the youngest children in kindergarten. My goal was to find out about safe attachment theory, what significance it has for the youngest children, and how it will be organized in kindergarten. Then I formulated the following research question: “What is safe attachment? What significance does it have for the youngest children? And how do educators organized it with the youngest children in kindergarten?”

To figure this out, I have chosen to use the qualitative research method, where I also use interview to collect empirical data. I interviewed two different educational leaders from two different toddlers departments. Also, I found relevant theory related to safe attachment to answer the research question. After I’ve seen the theory, interviews and discussed this, I’ve come to a conclusion. About what the meaning of safe attachment is, what meaning does it have and how educators organize is.

Innholdsfortegnelse

Forord	i
Sammendrag	ii
1.0 Innledning	1
1.1 Valg av tema og problemstilling	1
1.2 Oppgavens oppbygning	2
2.0 Teorigrunnlag	3
2.1 Hva er tilknytningsteori?	3
2.1.1 Trygg tilknytning, utrygg tilknytning og desorganisert tilknytning	4
2.2 Trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen	5
2.3 Hvilken betydning har trygg tilknytning?	6
2.4 Hvordan fremme trygg tilknytning?	7
2.4.1 Anerkjennelse og omsorg	7
2.4.2 Kvaliteten og engasjementet på personalet	8
3.0 Metode	9
3.1 Kvalitativ metode	9
3.2 Kvalitativ forskningsintervju	10
3.3 Etske retningslinjer	12
3.4 Mulige feilkilder	12
3.6 Refleksjon etter gjennomførelse	13
4.0 Presentasjon av funn i intervju	13
4.1 Hvilken betydning har trygg tilknytning for de yngste barna?	14
4.1.1 Tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning	14
4.1.2 Anerkjennelse og omsorg betydning for trygg tilknytning	15
4.3 Hvordan legger pedagogene til rette for trygg tilknytning	16
5.0 Drøfting og resultat av funn og teori	18
5.1 Hvilken betydning har trygg tilknytning	19
5.1.1 Tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning.....	19
5.1.2 Anerkjennelse og omsorg har betydning for trygg tilknytning	20
5.1.3 Trygg tilknytning har betydning for utforskning og videre utvikling.....	21
5.2 Kvalitet og engasjement på personalet	22
6.0 Avslutning og konklusjon	24
Litteraturliste	26
Vedlegg 1	I
Vedlegg 2	III

1.0 Innledning

”Klokka er 13:00 og ei jente på to år har akkurat våknet fra hvilestunden. I det hun kommer inne på avdelingen, går hun kjapt mot meg for å sitte på fange og få litt kos før hun snart skal spise.” Denne lille situasjonen er vanlig å møte på i barnehagehverdagen på en småbarnsavdeling. Dette er en kort og liten situasjon, men med stor betydning. Fordi det å våkne fra søvn, spesielt for de yngste barna, blir en mer sårbare og trenger kos. Og at da denne lille jenta ønsker å sitte på mitt fang og få kos, kan man tolke som at hun har utviklet en trygg tilknytning til meg. Men hva er egentlig trygg tilknytning? Er dette viktig for barna? Fokuset på de yngste barna i barnehagen er større enn hva det har vært før. Dette er fordi for hvert år som går er det flere og flere barn i alderen 0-3år som begynner i barnehagen. De yngste barna har et annet behov enn de eldre, og for at de yngste barna skal ha det bra i barnehagen må disse behovene bli møtt av både foreldre og personalet i barnehagen. Men hvordan kan vi sørge for at de yngste barna har det bra i barnehagen? Jeg personlig har en tanke om at å skape en trygg tilknytning til barna gjør at de blir trygge og da har det bra i barnehagen. Men hvordan skaper man en trygg tilknytning? Hvilken betydning har det? I denne oppgaven ønsker jeg å forske på min tanke om trygg tilknytning i barnehagen, hvor jeg vil fokusere på hva begrepet trygg tilknytning betyr, hvilken betydning det har for de yngste barna, og hvordan pedagogene legger til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen.

1.1 Valg av tema og problemstilling

Tidlig hadde jeg funnet ut at temaet i min bacheloroppgave skulle være på de yngste barna i barnehagen (0-3år). Etter å ha vært i praksis en siste gang og virkelig kjent på slike situasjoner der et lite barn viser at de har en god tilknytning til deg, falt temaet mitt på trygg tilknytning med de yngste. Begrepet trygg tilknytning hadde vi hatt om i undervisningen på skolen, og det står en del om det i ulike fagbøker, så jeg visste litt på forhånd hva det handlet om. Men ønsket å finne enda mer ut hva det er, hvilken betydning det har, og hvordan bruke det i praksis. For å få litt inspirasjon til hva mer jeg kunne gå inn på angående trygg tilknytning, søkte jeg opp begrepet på internett og ulike artikler. Da oppdaga jeg at begrepet trygg tilknytning blir satt i kontekst med enten barnevern eller sykepleie. Så det jeg ønsker da med denne oppgaven er å få belyst begrepet trygg tilknytning i barnehage kontekst, og hvilke

betydning det har med de yngste barna. Videre vil jeg gå inn i barnehagen å undersøke hva personalet legger i begrepet og hvordan de legger til rette for trygg tilknytning med de yngste barna, spesielt pedagogen som har en treårig utdanning.

Slik ble da min endelige problemstilling: ”Hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har dette for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?”.

1.2 Oppgavens oppbygning

Kapittel 1: Innledning, tema og problemstilling : I denne delen av oppgava har jeg presentert bakgrunn på hvorfor jeg har valgt dette fokuset, hvilket tema jeg vil gå inn på og hva problemstillingen min er.

Kapittel 2: Teorigrunnlag: Her vil tilknytningsteori bli presentert hvor jeg legger vekt på Bowlbys (1907-1990) teori om tilknytning og trygg base. Videre vil jeg gå inn i de ulike tilknytningsmønstrene, hvilken betydning trygg tilknytning har med de yngste barna i barnehagen og hvordan man fremme trygg tilknytning. Her vil jeg bruke ulike teorier, spesielt May Britt Drugli sin bok *Liten i barnehagen: forskning, teori og praksis* (2014).

Kapittel 3: Metode: I metodekapittelet vil jeg presentere metoden jeg har brukt, som er den kvalitative metoden. Videre vil jeg skrive om bruken av forskningsintervju for å samle empiri. Jeg vil gå gjennom de ulike etiske retningslinjene, mulige feilkilder og en refleksjon av gjennomførelsen.

Kapittel 4: Presentasjon av funn i intervju: Her vil funna i intervjuet bli presentert, hvor jeg har fokusert på forskjellige tema innenfor trygg tilknytning

Kapittel 5: Drøfning og resultat av funn og teori: Funna mine fra intervjuet vil bli diskutert opp mot teorien jeg har brukt

Kapittel 6: Avslutning og konklusjon: en avslutning og konklusjon knyttet til problemstillingen

2.0 Teorigrunnlag

I dette kapittelet vil teorigrunnlaget som forskninga bygger på bli presentert. Målet er å knytte valg av teori til problemstillinga. Problemstillingen spør etter hva trygg tilknytning er, hvilken betydning trygg tilknytning har for de yngste barna og hvordan pedagogene legger til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen. Derfor vil jeg først presentere tilknytningsteori hvor det blir presenterer hva tilknytningsteori er og de ulike tilknytningsmønstrene trygg tilknytning, utrygg tilknytning og desorganisert tilknytning. Videre vil jeg si noe om trygg tilknytning med de yngste i barnehagen, hvilken betydning trygg tilknytning har og til slutt hvordan fremme trygg tilknytning.

2.1 Hva er tilknytningsteori?

En av de sentrale utviklingsoppgavene for barn er å knytte seg til en eller flere nære voksenpersoner, fordi et menneskebarn greier seg ikke alene og må raskt knytte seg til noen som kan ta hånd om det (Drugli, 2014, s.21). Dette kaller man for tilknytning, og dette fenomenet dreier seg om barnets følelsesmessige binding til de personene som gir omsorg (Smith og Ulvund, 1991, s.256). Tilknytning kan også defineres som det følelsesmessige båndet som knytter barn til en eller flere personer (Askland og Sataøen, 2013, s.61). Tilknytning er et begrep som blir brukt mye i barnehagesammenheng, la oss se på hvordan denne tilknytningsteorien oppstod og de ulike tilknytningsmønstrene.

Tilknytningsteoriens opphavsmann var John Bowlby (1907-1990). Han var en engelsk barnepsykiater og psykoanalytiker (Broberg, Almqvist & Tjus, 2006 ,s.94). Han har blant annet skrevet boka *A secure Base, clinical applications of attachment theory*, som baserer seg på trygg base teorien og tilknytningsteorien. Boka ble først publisert i 1988, men revidert i 2005. Bowlbys tilknytningsteori starter med teorien om at et barn tilknytter seg til mor (2005, s35). Han skriver videre at et barn og dens mor knytter et sterkt bånd gjennom amming eller det å gi barnet mat (2005, s37). Denne teorien så ikke ut til å passe faktaene ved at et spedbarn i alderen 1-2 år ikke ble tilknyttet til hvem som helst som matet det (Bowlby, 2005, s.37). Og så da videre at det ikke var ammingen eller maten som knyttet dem sammen, men den kroppslige kontakten fra mor (Bowlby, 2005, s37). Videre ser han at det ikke bare er mor barnet knytter seg til, men at det er flere enn en omsorgsperson barnet skaper tilknytning til. Dette er en person som er varm, tilgjengelig, responsiv, lydhør, sensitiv og gir barnet en sterk

følelse av trygghet. Han kaller fenomenet for en trygg base, fordi det er et menneske barnet opplever som en person som barnet kan vende tilbake til for å få påfyll av nærhet, kjærlighet, oppmerksomhet og trøst, altså en person barnet har en trygg tilknytning til. Den voksne barnet har størst tilknytning til kalles primær tilknytning, som da oftest er mor eller far, i tillegg vil små barn utvikle sekundær tilknytningspersoner noe som fremmer barns trivsel og psykiske helse. Utenom familie er ofte disse sekundære tilknytningspersonene voksne i barnehagen eller skolen (Bowlby, 2005, s.26-40)

2.1.1 Trygg tilknytning, utrygg tilknytning og desorganisert tilknytning

Etter Bowlbys tilknytningsteori har flere forskere sett på dette og funnet ut av ulike tilknytningsmønstre. Mary Ainsworth (1913-1999) utviklet begrepene til de ulike mønstrene, og kalte dem trygg tilknytning, utrygg tilknytning og desorganisert tilknytning. Barn med trygg tilknytning viser at de stoler på at omsorgspersonen er tilgjengelig for dem, og at de vil få trøst når de trenger det (Drugli, 2014, s.27). Trygg tilknytning etableres ved at et barn har gjentatte erfaringer hvor barnet får omsorg og at personen fungerer som en trygg base når det har behov for trøst eller støtte (Smith og Ulvund, 1991, s.269). Barn som har trygg tilknytning, undersøker omgivelsene på en aktiv måte når de er alene med omsorgspersonen, fordi barnet vet det kan vende tilbake hvis det skulle bli nødvendig (Broberg et al., 2006, s.103). Et barn med trygg tilknytning blir tydelig urolig ved adskillelse fra omsorgspersonen, og viser tydelige positive emosjonelle uttrykk når personen kommer tilbake (Smith og Ulvund, 1991, s.269).

Når samspillet mellom barn og omsorgsperson ikke er preget av sensitivitet, omsorg og forutsigbarhet, vil tilknytningsrelasjonen bli utrygg (Drugli, 2014, s.28). Barn som har en utrygg tilknytning til omsorgsgiveren vil ha vansker med å utforske omgivelsene, fordi barnet ikke kan stole på at noen er der for dem hvis det skulle ha vært nødvendig (Drugli, 2014, s.28). Det er to former for utrygg tilknytning: utrygg unnvikende og utrygg ambivalent tilknytning (Broberg et al., 2006, s.103). Unnvikende tilknytning går ut på at barnet ikke har behov for å bruke omsorgspersonen som en trygg base, fordi barnet har erfaring med at omsorgspersonen ikke liker den nærhetsøkende atferden fra barnet (Broberg et al., 2006, s.103). Slike barn sutrer lite og ber ikke om trøst eller støtte siden de har erfart at omsorgspersonen ikke har noe å tilby (Broberg et al., 2006, s.103). Ambivalent tilknytning utvikler seg når omsorgspersonen er svært uforutsigbar i samspillet med barnet (Broberg et

al., 2006, s.103). Dette er omsorgspersoner som kan være tilgjengelig for barnet noen ganger, mens andre ganger ikke. Det blir vanskelig for barnet å vite hva det kan forvente fra omsorgspersonen (Drugli, 2014, s.29). Samspillet skjer på omsorgspersonen sine premisser, og ikke barnets (Broberg et al., 2006, s.103).

Det siste tilknytningsmønsteret er desorganisert tilknytning. Dette mønsteret ble avdekket ved at forskerne fant en del barn som ikke kunne klassifiseres ut fra de andre tilknytningsmønstrene (Drugli, 2014, s.104). Her er samspillet mellom omsorgsperson og barn preget av frykt, som er en situasjon som blir komplisert for barnet (Broberg et al, 2006, s.104). Den personen barnet automatisk gjennom sitt tilknytningssystem vil søke nærhet til, er den samme som barnet frykter (Drugli, 2014, s.30) Dette er barn som opplever mishandling, eller barn som har omsorgspersoner som er psykisk syke eller rusavhengige. Forskning viser at flest barn har en trygg tilknytning til sine omsorgsperson, og mindre prosenter av de med utrygg. Så i barnehagen skal alle barna uansett om tilknytningen er trygg eller utrygg hjemme ha en trygg tilknytning til minst en av de voksne, fordi når barn begynner i barnehagen vil de kunne føle seg utrygge (Killén, 2012, s.50).

2.2 Trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen

For de yngste er det sårbart å bli atskilt fra sine omsorgspersoner, og barnehagen kan virke utrygg i starten (Killén, 2012, s.50). Dette betyr at barna kan bli overveldet av sine følelser som for eksempel stress og utrygghet, og ikke klarer å dempe følelsen (Drugli, 2014, s.34). Derfor trenger barn en omsorgsperson i barnehagen som kan hjelpe barnet med å regulere følelsene å gi de trygghet (Drugli, 2014, s.34). Det er viktig at et lite barn rekker å knytte seg til en eller flere som skal være der i foreldrenes sted, før foreldrene slutter å være sammen med barnet i barnehagen (Drugli, 2014, s.34). Derfor er tilvenningsperioden i barnehagen svært sentral for barns opplevelse av trygghet der. Barnehagen må da legge stor vekt på å etablere en trygg relasjon med minst en i personalet, og at barnehagen har rutiner som sikrer dette (Drugli, 2014, s.34). De fleste barn som begynner i barnehagen, har tidligere vært hjemme med foreldre eller andre nær omsorgspersoner, hvor miljøet rundt barnet har vært mye roligere enn hva det er i barnehagen. Som blir en drastisk forandring for barnet (Broberg et al., 2014, s.130-131). Det å begynne i barnehagen er stressende for små barn, ved at de blir avskilt fra foreldrene, og blir da redd for å bli forlatt alene (Broberg et al., 2014, s.131). Det å da bruke tilvenning i starten blir formålet å venne barnet til det nye miljøet, la barnet bli godt

kjent med minst en på personalet og venne barnet til klare seg flere timer uten foreldrene. (Broberg et al., 2014, s. 131). Barnet må ha foreldrene i nærheten i tilvenningsperioden og gradvis vennes til å bli atskilt fra dem, og oppmuntre barnet til å utvikle en nær relasjon til en av de voksne med støtte fra foreldrene (Broberg et al., 2014, s.138) Når barnet har etablert trygghet til en i personalgruppa, må man jobbe aktivt slik at barnet blir trygg på de andre voksne også. Barnet kan ikke bare ha en voksen det er trygg på, og det er viktig for foreldrene å vite at barnet har det trygt med alle de voksne og er trygge i alle situasjoner (Drugli, 2014 s.35).

2.3 Hvilken betydning har trygg tilknytning?

Etter å ha sett på hva trygg tilknytning innebærer, kan vi videre se på hvilken betydning trygg tilknytning har for de yngste i barnehagen. Trygg tilknytning har ikke bare med barnets emosjonelle utvikling å gjøre. Trygg tilknytning fremmer også mulighetene for å lære og mestre sine omgivelser, og er derfor viktig for den videre utviklingen (Drugli, 2014, s.28). Altså har betydning for den videre utviklingen for lek, læring, sosialkompetansen, utforskning og mer. Broberg, Hagström og Broberg (2014, s.22) skriver om hvordan tilknytning og utforskning hører sammen. For et barn er balansen mellom nysgjerrighet, som driver barnet til å utforske, og trygghetssøken, som får barnet til søke etter og holde seg i nærheten av tilknytningspersonen svært viktig (Broberg, Hagström og Broberg, 2014, s.22). Vi kan si at trygghet er en forutsetning for at barn skal være nysgjerrige og få lyst til å leke (Broberg, et. al., 2014, s.237). I rammeplanen står det at barn skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang, barnehagen skal støtte barns nysgjerrighet, kreativitet og vitebegjær. Hvordan personalet møter barns uttrykk gjennom kropp, språk, følelser og sosiale relasjoner har betydning for deres læring og lekelyst (Kunnskapsdepartementet [KD], 2011, s.32-33). Dette kan vi se igjen i Bolwby's (2005, s.26) teori om trygg base. Som igjen går ut på når et barn har en tilknytningsperson de har en trygg tilknytning til, tørr barnet å utforske, leke og lære, fordi de vet at om noe skulle skje har de en voksen som er der om de trenger trøst, støtte eller hjelp (Bolwby, 2005, s.26). Men en voksen bør kunne være mer enn en trygg base for barnet, de må også stimulere, sette grenser, lære barnet å løse ulike former for problemer og støtter barnet i utforskning av miljøet sitt (Drugli, 2014, s.42).

Nyere forskning sier at trygg tilknytning har sammenheng med senere god sosial kompetanse (Drugli, 2014, s.43). Der barn som er trygt tilknyttet til nære voksenpersoner, viser også større

selvkontroll og evne til å regulere sine følelser på en hensiktsmessig måte, som gjør det lettere for barnet å samhandle med nye voksne og barn (Drugli, 2014, s.43). Mens barn med tidlig utrygg tilknytning synes å stå i fare for å utvikle angstproblematikk i senere alder (Drugli, 2014, s.43). Og barn med desorganisert tilknytning til nære voksenpersoner er i særlig økt risiko for å utvikle sosiale problemer og atferdsvansker senere (Drugli, 2014, s.43). Dette vil si at barn med trygg tilknytning til nære voksenpersoner ofte utvikler fortere en god sosial relasjon til andre.

2.4 Hvordan fremme trygg tilknytning?

For å kunne fremme trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen er det to punkter en kan gå inn på. Disse punktene er anerkjennelse og omsorg, og kvalitet og engasjement på personalet. Videre her vil jeg gå mer inn på hva anerkjennelse og omsorg er, og hvorfor dette fremmer trygg tilknytning. Deretter gå inn på hvilken betydning kvalitet og engasjement har for trygg tilknytning.

2.4.1 Anerkjennelse og omsorg

Berit Bae (1996, s.147) snakker mye om begreper å anerkjenne. Der hun beskriver at en anerkjennende relasjon er basert på likeverd, fordi en relasjon ikke kan bli anerkjennende hvis den ene parten ser på seg selv som mer eller mindre verdt enn den andre. Videre snakker hun om at å være anerkjennende er en væremåte, en grunnleggende holdning der du er forståelsesfull og til stede (Bae, 1996, s.148). Å være anerkjennende handler om å lytte, være åpen for andre og høre mer enn bare ordene. Ta inn hele måten ting blir formidlet på (Bae, 1996, s.150). Det handler om å se barna, se hvor barnet er opplevelsesmessig, forsøke å forstå meningen med handlingen (Bae, 1996, s.152). Det handler også om å bekrefte ovenfor barnet gjennom kommunikasjon at du har forstått det, sett det, hørt det., forstår hva det er opptatt av. Når en voksen bekrefter dette, er dette trygghetsskapende (Bae, 1996, s.152). Videre snakker hun om at voksne har en definisjonsmakt, som handler om hvordan voksne svarer på barns kommunikasjon, hvordan de setter ord på deres handlinger og opplevelser (Bae, 1996, s.147). Denne maktposisjonen kan brukes på en måte som fremmer barns selvstendighet, sin tro på seg selv, respekt for seg selv og andre og selvtillit (Bae, 1996, s.147). Å være anerkjennende er en væremåte, en grunnleggende holdning der du er forståelsesfull og til stede (Bae, 1996,

s.148). Alle disse faktorene Berit Bae (1996) snakker om angående det å anerkjenne, er faktorer som er med på å fremme en trygg tilknytning mellom barn og voksne.

I rammeplanen står det at bar har rett til omsorg og skal møtes med omsorg daglig (KD, 2011, s.29). Barnehagens personale har en plikt til å handle omsorgsfullt over alle barna i barnehagen, hvor personalet er oppmerksom, lydhør, har nærhet, innlevelse og å gi trygghet (KD, 2011, s.31). Denne omsorgen skaper en trygg tilknytning, som er viktig spesielt med de yngste i barnehagen. Men hva innebærer egentlig begrepet omsorg? Gerd Abrahamsen (1997, s.78) sier at enkelt sagt kan man si omsorg betyr å ha noen i tankene. Det betyr at vi klarer å ta en annens perspektiv, og av og til legge egne behov til sides for å kunne møte andres (Abrahamsen, 1997, s.78). Omsorg er et relasjonsbegrep, der i relasjoner omsorg utvikles og utveksles. Omsorg henger også nøye sammen med kontakt og kontaktevne, der du har en evne til å inngå et forpliktende og varig følelsesmessig forhold til et annet menneske, og evne til å formidle disse følelsene til den andre (Abrahamsen, 1997, s.78). I hovedsak handler omsorg om at en bryr seg, og om å vise det. Videre i rammeplanen står det at god omsorg styrker barns forutsetninger for å utvikle tillit til seg selv og andre, og skaper gode relasjoner (KD, 2011, s.31). Omsorg og anerkjennelse er to begrep som henger tett sammen, og begge disse begrepene er med på å fremme trygg tilknytning. Ved at når et barn vet at den voksne bryr seg, og viser dette gjennom å se, lytte, bekrefte, prate. Er alle disse faktorene med på å trygge barnet (Bae, 1996, s.162).

2.4.2 Kvaliteten og engasjementet på personalet

Personalets faglige og personlige kompetanse er barnehagens viktigste ressurs og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, læring og sosial utjevning. Dette skaper kvalitet, og kvalitet i barnehagen er viktig for å ivareta barna på best mulig måte (St.meld. nr.41, 2008-2009, s.22). I rammeplanen står det også at kvalitet i det daglige samspillet mellom mennesker i barnehagen er en av de viktigste forutsetningene for barns utvikling og læring (2011, s.56). Men hva er egentlig kvalitet i barnehagen? Dahlberg, Moss og Pence definerer kvalitet som ”kvalitetstenkning”, der kvalitet er en måte å tenke på, og målet er at barnehagen skal være best mulig for barna, ansatte og foreldre (2012, s. 134-135). For å skape god kvalitet, må man se på bemanningen. Barnehagen skal ha en styrer med faglig og pedagogisk kompetanse fra høyere utdanning, og videre skal det være minimum én pedagogisk leder per 14-18 barn når barna er over 3år, og en pedagogisk ledere per 7-9 barn

når barna er under 3år (St.meld. nr.41, 2008-2009, s.23). Rundt halvparten av de ansatte i barnehagen er assistenter, som er en viktig gruppe fordi de står mye av oppfølgingen og kontakten med barna (St.meld. nr.41, 2008-2009, s.25). Ut i fra hvilken rolle eller stilling kvar enkelt har på personalet, er det én felles forutsetning alle skal ha, som er å sikre god kvalitet i barnehagen, og er engasjerte (Dahlberg, Moss og Pence, 2012, s.119). Når det er engasjement på personalet, kan det være med på å fremme trygg tilknytning, ved at personalet er opptatt av barns beste, og har stort engasjement for å sikre seg dette.

3.0 Metode

I forbindelse med en vitenskapelig undersøkelse må det tas mange valg knyttet til ulike forskningsmetode, hvordan samle data og hvordan dine empiri skal analyseres (Busch, 2013, s.48). De overordna forskningsmetodene kalles kvantitative og kvalitative metoder (Løkken og Søbstad, 2013, s.34). Ofte blir metodene framstilte som motsetninger, der kvalitative metode betraktes som induktive og den kvantitative metoden betraktes som deduktiv (Postholm og Jacobsen, 2014, s. 40). Det at kvalitative metode betraktes som induktiv vil si at forskeren går ut i feltet med et åpent sinn (Postholm og Jacobsen, 2014, s.40). Den kvantitative metoden blir betraktes som deduktiv fordi forskeren har utarbeidet et sett med hypoteser som de ønsker å bekrefte eller avkrefte ved hjelp av datamaterialet de samler inn (Postholm og Jacobsen, 2014, s.40). Når en skal gå inn i en slik prosess må en velge den metoden som vil besvare ditt spørsmål. Denne oppgava vil benytte seg av den kvalitative metoden, og videre i dette kapittelet vil jeg gå inn på hva som innebærer en kvalitativ metode og hvorfor jeg har valgt denne metoden, om intervju som metode, etiske retningslinjer, mulige feilkilder, validitet og reliabilitet, om intervjuguid og til slutt refleksjon av gjennomførelsen.

3.1 Kvalitativ metode

Den kvalitative metoden er som nevnt tidligere en induktiv metode der forskeren går ut med et åpent sinn. Forskeren lar ikke holdninger påvirke forskningen, men kun registrerer det som skjer og analyserer empiri som er samlet inn (Postholm og Jacobsen, 2014, s.40). Målet med denne forskningsmetoden er å forstå motiver, hensikter og få dybdeinnsikt i menneskelige adferd og hvordan noe skjer (Løkken og Søbstad, 2013, s.36). Altså er denne metoden helhetsorientert, der vi da ser på helheten i observasjonene som er tatt (Løkken og Søbstad, 2013, s.35). For å samle inn empiri i den kvalitative metoden, er det oftest enten observasjon

eller intervju som blir benyttet, i motsetning til den kvantitative metoden som ofte bruker spørreskjema som metode (Postholm og Jacobsen, 2014, s.42).

Grunnen til jeg har valgt den kvalitative metoden i min oppgave fordi min problemstilling er ”hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har det for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?”. Jeg ønsker da å gå ut med et åpent sinn å gå inn i dybden på hvordan pedagogene legger til rette for trygg tilknytning i møte med de yngste barna i barnehagen. Jeg vil bruke intervju som metode får å samle empiri til forskningen og få svar på min problemstilling. Dette fordi det er vanskelig å observere følelser, tanker og intensjoner (Løkken og Søbstad, 2014, s.104), og det jeg ønsker å finne ut av i min problemstilling er tankegangen og intensjonene til pedagogen om tilrettelegging for trygg tilknytning i møte med de yngste barna.

3.2 Kvalitativ forskningsintervju

Før man hiver seg ut i et intervju, er det viktig å sette seg inn i hva er forskningsintervju er og hvordan lage et godt intervju. Et kvalitativt forskningsintervju er en dialog der intervjuholderen ønsker å innhente informasjon i møte med en eller flere andre personer gjennom spørsmål (Postholm og Jacobsen, 2014, s.61). Spørsmålene i et forskningsintervju formuleres muntlig og intervjueren har ansvar for å registrere svarene. Dette skjer skriftlig eller ved hjelp av opptaksutstyr (Løkken og Søbstad, 2013, s.104), noe som jeg ønsker å benytte i mitt intervju. Nå man bruker lydopptak så skriver man ned det som blir sagt i ettertid (Løkken og Søbstad, 2013, s.104). Da er større høve til å sikre seg informasjon fra intervjuet. Når man skal lage et intervju er det flere valg man må ta. For det første må man velge hvem man vil intervju, om man vil intervju dem individuelt eller i grupper, hvilken struktur på intervjuet og lage oss en plan (Postholm og Jacobsen, 2014, s.62).

I min oppgave har jeg tatt mine valg i hvordan jeg vil ha intervjuet ut i fra min problemstilling. Problemstillingen min står pedagogene og de yngste barna i barnehagen sentralt, så da blir det naturlig å velge en pedagogisk leder på småbarnsavdeling som deltaker i intervjuet. For å få mest mulig datamateriale til oppgava ønsker jeg å intervju to ulike pedagogiske ledere på to ulike småbarnsavdelinger. Så måtte jeg finne ut av om jeg ville ha intervjuet i gruppe eller individuelt. Når man har intervju i grupper er det en stor fordel at

ulike meninger og oppfatninger diskuteres og utdypes (Postholm og Jacobsen, 2014, s.65). Noen negative punkter med gruppeintervju er at deltagerne kan bli påvirket av hverandre eller at de ikke tør å komme fram med sine synspunkter (Postholm og Jacobsen, 2014, s.66). Så jeg vil benytte meg av individuelle intervjuer. Det negative med individuelle intervju er at det er tidkrevende (Postholm og Jacobsen, 2014, s.65), så derfor intervjuer jeg kun to pedagoger. De positive sidene er at den som intervjues ikke trenger å ta hensyn til hvordan han eller hun fremstår for de andre, og den som intervjues vil svare åpenhert og ærlig (Postholm og Jacobsen, 2014, s.65).

Videre er valget av strukturen. Postholm og Jacobsen (2014, s.74-77) beskriver de ulike strukturene som strukturert intervju, halvstrukturert intervju og ustrukturert intervju. Det strukturerte intervjuet kjennetegnes at forskeren stiller de samme spørsmålene til alle, og spørsmålene er utformet i forkant av intervjuet (Postholm og Jacobsen, 2014, s.74). Det halvstrukturerte intervjuet kjennetegnes av at forskeren har noen relevante spørsmål klare på forhånd, men er åpen for innspill til for eksempel andre tema som ikke var planlagt (Postholm og Jacobsen, 2014, s.74). Det ustrukturerte intervjuet kjennetegnes at det kun er temaet som er bestemt på forhånd (Postholm og Jacobsen, 2014, s.77). I min forskning er det strukturert intervju som blir benyttet. Dette fordi jeg ønsker å se hvor like eller ulike svarene blir. Så da vil jeg at deltakerne får akkurat de samme spørsmålene stilt i samme rekkefølge (Postholm og Jacobsen, 2014, s.74). For å få et godt intervju må en tenke nøye gjennom spørsmålene en stiller. Ta som eksempel kan det være lurt å begynne med spørsmål som har med deltakerens arbeidserfaringer (Løkken og Søbstad, 2013, s.110). Dette skaper en trygghet for deltakeren ved at man ikke begynner rett på. Videre stille åpne spørsmål der du får frem holdningene eller følelsene om temaet fra deltageren (Løkken og Søbstad, 2013, s.110). Som for eksempel: ”hvordan opplever du?” Eller ”hvilken følelse får du når..?”. Da er det deltakerens mening som teller. Man må også passe på å ikke stille ledene spørsmål, og ja/nei spørsmål bør unngås (Løkken og Søbstad, 2013, s.112). Så på forhånd lager jeg en intervjuguid (se vedlegg 2) der jeg lager en liste over spørsmålene som skal stilles og temaet som skal tas opp. En intervjuguid kan være til stor hjelp for å ha kontroll på intervjuet (Postholm og Jacobsen, 2014, s.78).

3.3 Etiske retningslinjer

Det er viktig å tenke gjennom etiske retningslinjer for forskning, før man begir seg ut på intervju (Busch, 2013, s.62) Blant annet må det avgjøres om en skal bruke sensitiv informasjon eller om det skal brukes opptak der personen kan bli gjenkjent, da må man sende søknad til NSD (Personvernombudet for forskning). I min forskning trengs det ikke at deltakeren oppgir sensitiv informasjon, men jeg skal benytte meg av lydopptak. I lydopptaket vil personen bli anonym. I min intervjuguid (se vedlegg 2) starter jeg med noen personlige spørsmål der jeg kun spør om arbeidserfaringer, hvor verken navn, barnehage eller sted blir opplyst, slik at man ikke kan gjenkjenne deltakerne. Videre i intervjuguiden er temaet trygg tilknytning hvor deltakeren heller ikke gir personlige opplysninger som gjør at man ikke kan gjenkjenne informanten. Så i følge NSD (u.å) sine sider trenger jeg ikke å sende søknad. Jeg vil også bruke diktafon som lydopptaker, fordi med diktafonen kan man ikke sende opptaket videre, slik at det blir kun jeg som forsker som har tilgang på informasjonen.

Når man skal finne deltakere til intervjuet sier de etiske retningslinjene at man sender ut et informasjonsskriv om forskningen og at man får samtykke fra deltakerne (Busch, 2013, s.62). Jeg sendte ut et informasjonsskriv (se vedlegg 1) til styreren barnehagen der jeg opplyste hvem jeg ønsket som deltakere som da var pedagogisk leder på småbarnsavdeling. Skrivet informerer om hva min forskning går ut på, at deltakeren vil være anonym, alt informasjon jeg får er der kun jeg som forsker som har tilgang til og når oppgaven er ferdig og vurdert vil alt bli slettet. Jeg opplyser også i skrivet at intervjuet er frivillig og at deltakeren kan trekke seg når en vil uten å gi opp grunn, og alt som da er blitt sagt blir slettet. Etter styrer godkjente dette sendte styrer skrivet videre til pedagogisk leder som da kontaktet meg enten de ønsker å være med i forskningen eller ikke. Og fikk samtykke av to pedagoger som ønsket å være med i forskningen. For å skape en trygget til deltakeren sendte jeg spørsmålene jeg ville spørre på forhånd slik, og intervjuet ble holdt på deltakerens arbeidsplass i trygge omgivelser.

3.4 Mulige feilkilder

Uansett hvilke metode man velger, må en huske på at det finnes både svake og sterke sider ved kvar metode. En av de svake sidene kan være de mulige feilkildene (Løkken og Søbstad, 2013, s.112). Det er mulig at det oppstår feilkilder i for eksempel bruk av intervju, som da blir

feilkilder i oppgava (Løkken og Søbstad, 2013) Eksempler på feiltrinn med intervju som kan gi mulig feilkilde kan være utydelige spørsmål som gjør at deltakeren misforstår spørsmålet som fører til upålitelige svar (Løkken og Søbstad, 2013, s.112). Eller om en stiller for ledene spørsmål slik at deltakeren svarer det du som forsker ønsker å høre. En bør stille åpne spørsmål der du som forsker viser deltageren at det ikke finnes rette eller gale svar (Løkken og Søbstad, 2013, s.113-114).

3.6 Refleksjon etter gjennomførelse

Etter intervjuene sitte jeg igjen med erfaringer i forholdt til hvilke gode og dårlige valg jeg tok i forkant. Et godt valg jeg tok var å sende ut intervjuguiden min på forhånd slik at deltakerne kunne forberede seg. Jeg oppfatter også det å ha intervjuet på deltagernes arbeidsplass skapte en trygghet for deltakerne. Når det kommer til selve intervjuet synes jeg begge gikk bra, ved at jeg stilte alle spørsmålene jeg ville ha svar på, og fikk gode og utfyllende svar fra begge deltakerne. Det å bruke diktafon var til stor hjelp, ved at jeg ikke hadde mulighet til å notere alt som ble sagt. Så da fikk jeg skrevet alt ned i ettetid. Når jeg hører tilbake på intervjuet ser jeg at jeg som intervjuholder gikk litt utenfor den strukturerte metoden ved at jeg for eksempel sa meg enig i svar, så til en neste gang vil jeg øve meg mer på å holde meg nøytral i denne type strukturert intervju.

4.0 Presentasjon av funn i intervju

I denne delen av oppgava vil jeg presentere funna mine fra intervjuene jeg hadde med pedagogene. I intervjuguiden min (se vedlegg 2) hadde jeg totalt 9 spørsmål, hvor de fire første spørsmålene var innledningsspørsmål, og de fem siste var spørsmål relatert til det jeg ønsket å finne ut av. Ut i fra alle spørsmålene fikk jeg et intervju på 5 sider, og et intervju på 4 ½ sider. Det overordna temaet i intervjuet var hva trygg tilknytning er, og hvordan de som pedagoger legger til rette for dette med de yngste barna i barnehagen. Ut i fram spørsmålene kommer pedagogene med god informasjon og trekker frem dybden i hva trygg tilknytning er, tilvenningsperioden, anerkjennelse og omsorgs betydning for trygg tilknytning og hvordan de legger til rette for dette. Hva trygg tilknytning er har jeg fått belyst i teoridelene, så jeg vil videre presentere hva pedagogene sier om betydningen av trygg tilknytning og hvordan de legger til rette for dette med de yngste barna. Pedagogene jeg intervjuet vil bli omtalt som deltaker1 og deltaker2.

4.1 Hvilken betydning har trygg tilknytning for de yngste barna?

Det overordna temaet i problemstillingen min er begrepet trygg tilknytning. Så i intervjuet spurte jeg deltakerne: ”hva legger du i begrepet trygg tilknytning?” Ut i fra spørsmålet kom de ikke bare med informasjon om hva trygg tilknytning er, men hva betydningen trygg tilknytning har for de yngste barna i barnehagen. Jeg har plukket ut to forskjellige punkter som jeg ønsker å presentere, som er at tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning, og anerkjennning og omsorg har betydning for trygg tilknytning.

4.1.1 Tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning

I intervjuet var det ene spørsmålet ”hva legger du i begrepet trygg tilknytning?”. Det begge mine deltakere fikk frem ut i fra dette spørsmålet var helt i starten når et barn begynner i barnehagen. Altså tilvenningsperioden og primærkontakt. Dette svarer deltaker1:

” Når jeg hører trygg tilknytning, tenker jeg det med tilvenning i barnehage, og bruke primærkontakt. Dette er jo kjempeviktig på en småbarnsavdeling, med tanke på at mange av de som begynner i barnehagen er faktisk under 1 år, og da har de knyttet seg mye til foreldrene sine og andre nære omsorgspersoner. Det å da komme til et nytt rom med nye ansikter som de skal knytte seg til , kan virke utrygt. Og da er dette med trygg tilknytning fryktelig viktig”.

Her kan vi se at pedagogen setter fokus på betydningen av tilvenningsperioden, altså oppstarten der et barn skal begynne i barnehagen, hvor utrygt dette kan være for barnet, og at da er å skape en trygg tilknytning allerede da er viktig. Videre svarer deltaker2:

”Når jeg tenker trygg tilknytning, tenker jeg helt i starten når barna begynner, at nå skal vi bli kjent med pitte små. Altså tilvenningsperioden....Og de har gjerne vært hjemme med mor og far, og nå skal de bli kjent med nye....og for mange voksne og ytre påvirkninger kan barna bli utrygge. Og vist vi da tenker trygg tilknytning helt i starten når nye barn kommer, er det veldig viktig at det er en voksen så har ansvar og er primærkontakt.”

Ut i fra det deltakerne sier, kan vi se at tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning, spesielt med de minste. Ved at det er helt i starten man først bør fokusere på å skape en trygg tilknytning med de yngste, fordi det å komma inn i en barnehage er en drastisk forandring i fra hva de er vant med tidligere. Derfor har tilvenningsperioden stor betydning for å skape trygg tilknytning helt i starten.

4.1.2 Anerkjennelse og omsorg betydning for trygg tilknytning

Noe begge deltakerne tar opp i intervjuet er anerkjennelse og omsorg. For eksempel sier deltaker1:

”...noen barn bruker alt for mye energi på å stresse ved at de føler seg utrygge i barnehagen. Selv om vi vet at barnet har det trygt og godt hjemme, så tar noen lengre tid for å bli trygge i barnehagen. Det er da vår oppgave å skape denne trygge tilknytning gjennom anerkjennelse og omsorg...”

Her tar deltaker1 frem anerkjennelse og omsorg har betydning for at barna blir trygge og får en trygg tilknytning. Videre sier deltaker2:

”...for mange nye voksne og ytre påvirkninger kan gjøre barna utrygge. Og da tenker jeg at mye omsorg er viktig...at det er et blikk for alle, alle blir sett, hørt og tatt på, klemt på, at vi har en god tilstedeværelse, har et godt fang...at vi alltid er der.”

Deltaker2 sier her at når barn er utrygge, er mye omsorg viktig. Videre sier pedagogen ulike faktorer slik som blikk for alle, alle blir sett og så videre, som kan knyttes opp mot det å anerkjenne (Bae, 1996). Videre sier deltaker2:

”...at man tar godt imot dem, dette med at det er massevis av omsorg og kjærlighet, og som sagt at vi ser dem...møter dem på gulvet, ser på dem mens vi prater med dem...de har jo ikke språk, så de er avhengige av blikk fra oss...så vi må lage en god arena for de aller yngste, slik at de blir godt rystet og er trygge til å klare å møte større barn...og generelt hverdagen.”

Her kan vi igjen se at pedagogen sier omsorg, kjærlighet, blikk for alle er med på å fremme den trygge tilknytningen for de yngste barna.

4.3 Hvordan legger pedagogene til rette for trygg tilknytning

I problemstillingen min spør jeg ”hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?” Altså hvordan legger de til rette for trygg tilknytning med de yngste. For å kunne svare på dette spurte jeg da pedagogene: ”Hvordan legger du til rette for trygg tilknytning i hverdagen?”. La oss først se på hva deltaker1 svarte:

”Når barnet begynner har vi tre dagers tilvenning hvor foreldrene er med, noe som oftest går bra. Men selvfølgelig er det noen barn som hadde trengt både 1-2 uker, noe som igjen kan bli for voldsomt. Ved at tilvenningen bikker over og at barnet tenker ”det er jeg, mamma og pappa som skal i barnehagen”, som kan gjøre det enda verre når foreldrene da ikke skal være med lengre. Men selvfølgelig lar vi foreldrene få være med noen dager ekstra på tilvenning om de føler det er behov for det eller vi ser det er behov for det”.

I dette sitatet kan vi se at tilvenning også er et viktig fokus for pedagogen for tilrettelegging. Ved i starten at barnet får en trygg tilknytning til barnehagen og personalet. Men man kan også se viktigheten av å la barnet utfordre seg til å gå i barnehagen uten mamma og pappa. Videre snakker deltakeren om bruken av primærkontakt. Der deltaker1 sier: ”primærkontakt er en voksen skal være bevisst på å gi barnet en trygghet, omsorg og varme, men også gi rom for at de andre voksne til å skape denne tilknytningen til barnet”. Pedagogen forklarer videre at en bør også fokusere på at barnet etter en stund får en trygg tilknytning til de andre voksne på avdelingen også. Vist ikke kan det bli problematisk den dagen primærkontakten ikke er i barnehagen. Her ser man da at noe deltaker1 gjør for tilrettelegging er igjen dette med tilvenning og primærkontakt. Da jeg stilte det samme spørsmålet til deltaker2 fikk jeg dette svaret:

”.....vi må bruke mye tid. Vi har tilvenning i starten som pleier å være på tre dager, men noen trenger mer en det, og da må dem få mer. Vi må ha rikelig med tid, vi må ikke ha stress og slike faktorer som ødelegger....vi må ha barn i fokus...og bruke primærkontakt.”

Igen kan vi se at tilvenning og primærkontakt er fokus for tilrettelegging av trygg tilknytning på småbarnsavdeling. Men videre sier deltaker2 at vi må ta vare på slike ”her og nå” øyeblikk:

”dette er kjempe viktig, og vertfall i starten når barna skal bli trygge. For eksempel om et barn sitter på et fang og får kos å trøst, er det der den voksne må være. For om det skjer noe et annet sted i rommet er det noen andre voksne som må ta seg av dette.”

Det deltaker2 får frem her er viktigheten av å være der for barnet for å gi det trygghet. Så hovedfokuset for begge deltakerne for tilrettelegging av trygg tilknytning er tilvenning og primærkontakt. Men videre i intervjuet stilte jeg spørsmålet: ”Hvordan opplever du at du som pedagog møter barna med trygg tilknytning?” Her kommer begge deltakerne med gode eksempel på hvordan de legger til rette for trygg tilknytning. For eksempel sier deltaker1:

”...du må tone deg inn å bli kjent med det enkelte barnet, fordi det er ikke en oppskrift på alle. Vise at du er der for barnet om det trenger trøst, et fang å sitte på eller hva enn det skulle være. Og jeg selv som person bruker mye ordet ”glad i”, fordi for meg så er å være glad i et omsorgsbegrep. For eksempel sier jeg når de skal legge seg ”må du sove godt, glad i deg”, og du får svar fra vogna ”jeg er glad i deg”. Dette viser at de er trygge og ønsker å være hos deg. Som pedagog møter jeg også barna med trygg tilknytning ved at jeg viser at jeg er til stede, plukker opp signalene som sier om de har det bra eller ikke, roser de mye, være mye med i leken, gir tilbakemeldinger til foreldre.....Men det er også min oppgave som pedagog å snakke med personalet, ta opp dette med trygg tilknytning, snakke om det vi kan, være åpne og ha gode dialoger.”

Det deltaker1 får frem her er at det ikke bare er i starten man skal drive med trygg tilknytning, men hele tiden. Gi barna trygghet, omsorg og anerkjennelse hele tiden. Men også viktig at du som pedagog tar dette opp med personalet slik at alle blir bevisste på det. Deltaker2 kommer med andre eksempler:

”Kjemi har mye å si. Det er ikke sikkert at barnet har kjemi med sin primærkontakt, å da må vi være snare med at den voksne barnet har kjemi med overtar....Vi må også skape tillit, at barna stoler på oss...og klart om et barn er utrygg på en voksen, så er det ikke den voksen som skal ta imot, ikke den som bytter bleier. Vi ønsker jo at barna skal være trygge i alle situasjoner, slik som bleieskift, legging, ta imot og si hade. Ikke minst må vi respektere de selv om de er pitte små, fordi det å respektere de minste er

viktig. Men at en også tøyser og tuller litt, kommer under huden på dem, kjenne etter hva de liker/ikke liker...har de en favoritt bil? Finn den frem...bruk god tid og glem klokka.”

Deltaker2 kommer her med gode eksempler på at å tilrettelegge for trygg tilknytning for de yngste barna handler også at de voksne bør kunne endre på planer, sørge for at de er trygge i alle situasjoner, bli skikkelig kjent med barna og ikke minst gjensidig respekt. Som nevnt tidligere spør min problemstilling: ”hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?”, med tanke på begrepet trygg tilknytning. Og slik vi ser fra intervjuene er hovedfokuset for tilrettelegging av trygg tilknytning helt i starten når barnet begynner, altså det med tilvenning og primærkontakt. At du som pedagog bør ta ansvar og snakke om begrepet med de andre ansatte slik at alle voksne er på samme lag. Det handler om å tone seg inn å bli kjent med barna, finne ut hva de liker og ikke liker, vise at du som voksen er der for barnet, ser og hører barnet og respekterer barnet. Deltaker1 sier også i intervjuet ”Det å jobbe med trygg tilknytning er ikke noe man stopper med 14 dager etter tilvenning, men det er noe man jobber med helt til barnet slutter i barnehagen”. Så mitt inntrykk av de pedagogene sier her er at man jobber ganske hektisk i starten når barnet begynner i barnehagen med trygg tilknytning. Og man har fokus på det helt til barnet slutter i barnehagen.

5.0 Drøfting og resultat av funn og teori

Etter teorigrunnet mitt og svarene jeg fikk av deltakerne fra intervjuet, nærmer det seg en konklusjon og løsning på min problemstilling. Jeg har sett på ulike teorier og forskning, og pedagogene sitt syn fra intervjuet. på hva trygg tilknytning er og hvilken betydning begrepet har. Videre har jeg fått frem ulike metoder pedagogene legger til rette for trygg tilknytning i møte med de yngste barna i barnehagen. Ut i fra intervjuet var det flere punkter som jeg vil drøfte videre hvor jeg tar det deltakerne sa, mine tanker og knytter dette til teori. Hva trygg tilknytning er har jeg som sagt fått belyst i teoridelen. Derfor har jeg valgt å drøfte videre hvilken betydning trygg tilknytning har, kvalitet og engasjement på personalet

5.1 Hvilken betydning har trygg tilknytning

For å se på hvilken betydning trygg tilknytning har, vil jeg gå inn på noen av funna mine fra intervjuet som jeg vil knytte til teorien og mine tanker rundt dette. Jeg har delt opp denne delen i tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning, anerkjennelse og omsorg har betydning for trygg tilknytning og til slutt trygg tilknytning har betydning for utforskning og videre utvikling.

5.1.1 Tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning

I delen hvor jeg presenterte funna mine fra intervjuet, hadde jeg et punkt som var ”tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning.” Der jeg presenterte hva deltakerne sa om tilvenningsperioden (se punkt 4.1.1), som kort fortalt handlet om at helt i starten når et barn begynner i barnehagen, har tilvenningsperioden stor betydning for at de yngste barna skal få en trygg tilknytning. Det kan vi se igjen i hva Drugli sier om tilvenningsperioden, at dette er svært sentralt for barns opplevelse av trygghet (2014, s.34). Videre ser vi at deltakerne (se punkt 4.1.1) sa:

”...mange av de som begynner i barnehagen er faktisk under 1 år, og da har de knyttet seg mye til foreldrene sine og andre nære omsorgspersoner. Det å da komme til et nytt rom med nye ansikter som de skal knytte seg til, kan virke utrygt.”

”...de har gjerne vært hjemme med mor og far, og nå skal de bli kjent med nye....og for mange voksne og ytre påvirkninger kan barna bli utrygge.”

Det begge deltakerne sier her ser kan vi knytte til hva det Broberg, Hagström og Broberg (2014, s.130-131) sier om at de fleste barn som begynner i barnehagen, har tidligere vært hjemme med foreldre i et helt annet miljø enn barnehagen. Derfor kan dette bli en drastisk forandring for det lille barnet å begynne i barnehagen, og kan gjøre barnet stressa. Det å da bruke tilvenning i starten, kan en venne barnet til det nye miljøet, og venne barnet til å klare seg flere timer uten foreldrene (Broberg et al., 2014, s.131). I tilvenningsperioden jobber en aktivt for at det lille barnet skal bli godt kjent med først minst en av de voksne på personalet, og når da barnet knytter en trygg tilknytning til den voksne, må de voksne jobbe aktivt for at barnet skal bli trygg på de andre voksne også (Drugli, 2014, s.35). Slik som jeg ser det ut i fra pedagogene og teorien sier om tilvenningsperioden har betydning for trygg tilknytning, ved at

helt i starten når et lite barn som kanskje er under 1 år skal begynne, kan det være utrygt. Vist du forestiller deg at du skal begynne i ny jobb, begynne på skolen eller kanskje første dag i praksis, og du kjenner ingen av dem som jobber der, kan du føle deg utrygg eller bli stressa. Men om du da har en fadder, en veileder eller en praksislærer som er der for deg, støtter deg, veileder deg, motiverer deg. Altså er der for deg, da blir du tryggere og blir ikke like stressa. Slik kan det også føles for de yngste barna, tenker jeg. Så det å ha tilvenning helt i starten når et lite barn begynner, og der barnet har en primærkontakt, har betydning for at de yngste barna får en trygg tilknytning til personalet.

5.1.2 Anerkjennelse og omsorg har betydning for trygg tilknytning

Noe som jeg fant i intervjuet var deltakerne tok opp temaene anerkjennelse og omsorg. De snakket mye rundt dette, men selve begrepene (se punkt 4.1.2) blir ikke tatt opp så mye. Jeg ser i alle svarene jeg fikk og hvordan de svarer på spørsmålene at de bryr seg mye om å vise omsorg og anerkjennelse. Jeg vil gå enda mer inn på dette, fordi jeg syns anerkjennelse og omsorg har betydning for å knytte en trygg tilknytning. Som nevnt tidligere står det også i rammeplanen at barna skal daglig bli møtt med omsorg (KD, 2011, s.29). Omsorg kan defineres som at man har noen i tankene (Abrahamsen, 1997, s.78). Og etter min mening skal vi ha alle barna i tankene våre kvar dag. For å så være sikre på at vi kvar dag har vist omsorg til hvert enkelt barn i ulike situasjoner.

Begge mine deltakere snakker om at for å skape en trygg tilknytning må en vise omsorg og anerkjennelse. Dette er noe jeg er helt enig i. Det å anerkjenne er som Berit Bae sier handler om å vise at du ser og hører barna, ved at du prater med dem, viser med kroppsspråket at det de sier har betydning, fremme deres selvtillit og selvbestemmelse (1996, s. 147-152). Altså å vise anerkjennelse og omsorg med de yngste barna fremmer trygg tilknytning. Dette er også noe du som voksen kan kjenne deg igjen i. Om du har noen i familien, venner eller kjæreste som viser tydelig med hele seg at de bryr seg om deg, hører på deg, ser deg, er interessert i deg, vil du bli trygge på dem, og knytte deg en trygg tilknytning til dem det gjelder. Slik tenker jeg det også vil være for et lite barn. Det å vise anerkjennelse og omsorg til de yngste barna tenker jeg blir ekstra viktig. Fordi slik som også en av mine deltakere sier så har mange av de yngste ikke språk enda, og får å da sikre oss den trygge tilknytningen blir anerkjennelse og omsorg viktig.

Men det er viktig å huske på at ikke alle små barn har en trygg tilknytning hjemme, vi kan gå tilbake på å se på dem som har enten en utrygg tilknytning eller desorganisert tilknytning til de nære omsorgspersonene hjemme (Broberg et al., 2006, s.103). Deltaker1 sier i intervjuet:

”...det er faktisk barn som ikke har helt den trygge tilknytningen hjemme...så dette må vi være enda mer obs på, og at vertfall dette barnet skal få en trygg tilknytning i barnehagen. Da må vi møte dette barnet med mye omsorg og anerkjennelse, slik at dette barnet vertfall får en trygg base i barnehagen, med tanke på den videre utviklingen.”

Trygg tilknytning etableres ved at et barn har gjentatte erfaringer hvor barnet får omsorg (Smith og Ulvund, 1991, s.269). Der vi igjen kan se at omsorg og anerkjennelse har stor betydning for å knytte en trygg tilknytning mellom en voksen og et lite barn.

5.13 Trygg tilknytning har betydning for utforskning og videre utvikling

I intervjuet handlet spørsmålene om hva pedagogene la i begrepet trygg tilknytning er og hvordan de legger til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen. Ut i fra svarene jeg fikk, ble fokuset også satt på hvilken betydning trygg tilknytning har for de yngste barna. I intervjuet sier deltaker2:

”...”Kari” går lengre ut når hun er ute. Hun er med de eldre jentene, og dette er fordi nå er hun trygg...da våger hun å gå litt lengre. Så snur hun seg og ser at okei...de voksne er der, så går hun videre...og da føler jeg at vi har oppnådd dette med trygg tilknytning”.....”vi ser også på de små stegene hvor et barn i for eksempel alderen 0-2 tar sine første steg inn på fellesrommet alene uten at vi må holde dem i hånda... er en kjempe seier egentlig...at de har lyst til å gå inn i et rom uten deg viser at de er trygge.”

Det deltaker2 får frem her er at når et lite barn er trygg i barnehagen og har en trygg tilknytning til de voksne, våger de å utforske. Ut i fra dette kan vi se tilbake til det Broberg, Hagström og Broberg (2014, s.237) sier om at trygghet er en forutsetning for at barn skal være nysgjerrige og få lyst til å leke. Tilknytning og utforsking henger sammen, og balansen mellom nysgjerrighet og trygghet er viktig (Broberg, et.al., 2014, s.22). Et barn som ikke er

trygg eller ikke har en trygg tilknytning til nære voksenpersoner, vil heller ikke by på seg selv, på grunn av de ikke har den trygge basen å gå tilbake til. Dette kan vi se igjen også i voksen alder. Om du som voksen, tenåring, barn eller eldre ikke er trygg i en situasjon, vil du holde deg tilbake og klarer ikke å være helt deg selv. Når du ikke er trygg eller føler deg utrygg vekkes det en uro og bekymring i kroppen som tar over, og du vil ikke klare å utforske og du blir distraheret. For eksempel når du skal reise på ferie, og du sitter på flyet, i bilen eller på toget på veg, og du plutselig får en følelse av at du har glemt noe. Glemt noe du skulle ha med, eller glemt å dra ut kaffemaskinen eller lignende. Da blir kroppen urolig og stresset, og uansett hvor gøy denne turen skal bli, blir fokuset kun på bekymringene. Slik kan også et lite barn føle det i barnehagen om barnet er utrygg, tenker jeg.

Bowlbys (2005, s.26) teori om trygg base går jo ut på at når et barn har en trygg tilknytning til en tilknytningsperson, våger barnet å utforske, leke og lære. Dette fordi om noe skulle skje vet de at de har en voksen som er der om de trenger trøst, støtte eller hjelp (Bolwby, 2005, s.26). Jeg syns også at ut i fra Bolwbys teori om trygg base og trygg tilknytning, skaper en følelse der barnet ikke stresser og heller ikke er urolige. Så om du da sitter på flyet, i bilen eller på toget på veg til en ferie, og du reiser sammen med noen som sier til deg: ”jeg drog ut kaffemaskinen før vi dro.” Demper stresset seg og uroen forsvinner.

5.2 Kvalitet og engasjement på personalet

Etter jeg hadde gått mye gjennom intervjuet, for å se etter flere funn, var det en siste ting jeg la merke til som jeg ønsker å gå enda mer inn på. I innledningsspørsmålene (se vedlegg 2) stilte jeg dette spørsmålet til deltakerne: ”trives du godt på småbarnsavdeling?” Dette spørsmålet var først ment som kun et lite innledning spørsmål for å få i gang intervjuet, men ser i ettertid at det deltakerne svarer har stor betydning. Deltaker1 svarer på spørsmålet: ”Det er her jeg vil bli! Derfor har jeg ikke byttet, selv om tilbudet har jo vært der. Men jeg føler det er her jeg har mye og gi...og de gir meg mye.” Deltaker2 sier: ”jeg trives kjempe godt på småbarnsavdeling! Det er her jeg vil bli, og ønsker ikke å bytte.” Ut i fra det deltakerne svarer, ser jeg et stort engasjement for å jobbe med de yngste barna. Dette ser jeg også igjen i hvordan de svarer på alle spørsmålene mine, ved at det for eksempel ikke er mye pauser eller småord som eeh, eehm osv. Alt dem sier kommer rennende ut, og de viser med hele kroppsspråket at de virkelig bryr seg og er engasjerte.

Dette er noe som har stor betydning for at de yngste barna skal få en trygg tilknytning, at de skal få den omsorgen og anerkjennelsen rammeplanen sier de skal få (KD, 2011, s.56). Det at de voksne som jobber i barnehagen er engasjert og interessert i det de jobber med, som da her er barn, skaper en god kvalitet i barnehagen (Dahlberg, Moss og Pence, 2012, s.119). Jeg ser også tydelig at ut i fra informasjonen de kommer med i intervjuet (se del 4.0) har de mye faglig og personlig kompetanse. Noe som er barnehagens viktigste ressurs, og en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek og læring. Dette skaper kvalitet, som er viktig for å ivareta barna på best mulig måte (St.meld. nr.41, 2008-2009, s.22).

Jeg tenker det at om du skal jobbe i barnehage, spesielt med de yngste barna, så må du virkelig ville det. Fordi for eksempel om du har en jobb du egentlig ikke trives i, eller liker så godt, så gjør du kanskje ikke en så god jobb fordi du ikke blir like motivert eller engasjert. Når du er i barnehagen kan du ikke bare sitte der å se i luften, og vente til dagen er over, fordi du kun jobber her for pengene sin skyld. Når du skal jobbe i barnehage og spesielt med de yngste, trengs det at du er på vakt, at du følger det som barnehageloven og rammeplanen sier. Og i rammeplanen står det at barna skal møtes med omsorg daglig, vi skal anerkjenne barnas egenverdi, vi skal støtte dem i leken, støtte utviklingen, samarbeide med deres foreldre, bidra til trivsel, skal støtte deres utforskning og undring, bidra til medvirkning og mye mer (KD, 2011, s.7-61). Sist men ikke minst, sier rammeplanen at barnehagen skal være et trygt sted, som jeg da ser på som at vi skal forsikre oss om at alle barna har en trygg tilknytning i barnehagen. Og da tenker jeg at det trengs at personalet er engasjert, og vil ha kvalitet i barnehagen, for at barna skal få denne trygge tilknytningen, og ha det trygt i barnehagen.

6.0 Avslutning og konklusjon

Problemstillingen min i denne oppgava spør etter: Hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har det for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?" Jeg har nå gått inn i teorien om trygg tilknytning, jeg har vært ute i barnehagen for å skaffe informasjon ved hjelp av intervju, for å finne ut av problemstillingen, og jeg har nå drøftet mine funn sammen med teori og mine tanker. Så for å finne en konklusjon på problemstillingen min kan vi først se på det første spørsmålet i som er "hva er trygg tilknytning?" Ut i fra teorien kan vi se at trygg tilknytning dreier seg om barnets følelsesmessige binding til de personene som gir omsorg (Smith og Ulvund, 1991, s.256). Vi har sett tilbake til den tidligere forskningen av tilknytningsteori, hvor vi har sett på Bolwby (1907-1990) teorier og Ainsworth (1913-1999) sine tilknytningsmønstre. Alt i alt handler trygg tilknytning om at et lite barn er trygg på deg og skaper en god relasjon.

Videre i problemstillingen står det "hvilken betydning har det for de yngste barna", hvor vi da har sett på at spesielt for de yngste har tilvenningsperioden betydning for at barna får en trygg tilknytning (Broberg et al., 2014, s.131-138). Dette snakker også begge mine deltakere om i intervjuet. Videre kan vi se at anerkjennelse og omsorg har betydning for at de yngste skal få en trygg tilknytning, ved at både omsorg og anerkjennelse skaper gode relasjoner og trygghet (Bae, 1996). Videre kan vi se at en trygg tilknytning har betydning for barnets videre utvikling og utforskning. Fordi når et lite barn har en trygg base å gå tilbake til, vet de at om noe skulle skje vil noen være der for å støtte det (Bolwby, 2005). Og til slutt kan vi også se at personalet har betydning for at de yngste skal få en trygg tilknytning. Ved at det trengs et personal som er engasjert og opptatt av kvalitet i barnehagen (St.meld. nr.41, 2008-2009, s.22-25).

Til slutt spør min problemstilling "hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste barna i barnehagen?" Ut i fra det deltakeren mine sier så legger de til rette for dette gjennom tilvenningsperioden, at de bruker mye tid, bruker primærkontakt, bli kjent med barna, være der for dem, gi dem omsorg og anerkjennelse, snakke med personalet om det og gå ut i fra det lille barnet sitt behov.

Ut i fra alt informasjon jeg har fått og funnet ut av, er min konklusjon at hvordan du som pedagog skal legge til rette for trygg tilknytning i barnehagen i møte med de yngste barna, er

det alt som jeg nå har skrevet om i denne oppgava som teller. Det handler om at du som pedagog bør være bevisst på selve begrepet og ha litt kunnskap om det, og deler din kunnskap med de andre på personalet. Det handler om at du ser hvilken betydning det har for deres videre utvikling og da jobber effektivt med omsorg og anerkjennelse. Å skape gode rutiner der en bruker tid på å forsikre seg om at alle barna er trygge, bli kjent med kvart enkelt barn å finne deres interesse. At en er oppmerksom å tar opp signalene som barnet sender, fordi det er ikke alle som har språk. Og det viktigste at du som pedagog er engasjert og er opptatt av dette. Ved hjelp av alle disse faktorene legger man til rette for trygg tilknytning med de yngste barna i barnehagen. Barn på en småbarnsavdeling er bare 0-3år gamle, og mesteparten av dagen sin er de i barnehagen, og da er det viktig for både dem og foreldre at de er trygge i alle situasjoner. Og det er du som jobber i barnehage som ansvar for at alle barna har en trygg tilknytning.

Litteraturliste

- Abrahamsen, G. (1997) *Det nødvendige samspillet*. Tano Aschehoug
- Askland, L., & Sataøen, S., O (2013). *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bae, B. (1996) *Det interessante i det alminnlige: en artikkelsamling*. Oslo: Pedagogisk forum
- Bowlby, J. (2005). *A Secure Base: clinical applications of attachment theory*. New York: Routledge.
- Broberg, A., Almqvist, K., & Tjus, T. (2006). *Klinisk barnepsykologi, utvikling på avveier*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2014) *Tilknytning i barnehagen: hva betyr trygghet for lek og læring*. Cappelen Damm Akademisk
- Busch, T. (2013). *Akademisk skriving: for bachelor- og masterstudenter*. Fagbokforlaget.
- Dahlberg, G., Moss, P., & Pence, A. (2012). *Fra kvalitet til meningsskaping- morgendagens barnehage*. Oslo: kommuneforlaget.
- Drugli, M. B. (2014). *Liten i barnehagen, forskning, teori og praksis*. Cappelen Damm AS.
- Killén, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2011). *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Oslo
- Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- NSD (u.å). *Personvernombudet for forskning*. Hentet 1. november 2015 fra: http://www.nsd.uib.no/personvern/meldeplikt/vanlige_sporsmal.html
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2014). *Læreren med forskerblick: innføring i vitenskapelig metode for lærerstudenter*. Høyskoleforlaget.
- Smith, L., & Ulvund, S., E. (1991). *Spedbarnsalderen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- St.meld. nr.41 (2008-2009) *Kvalitet i barnehagen*. Oslo: Det kongelige kunnskapsdepartementet

Vedlegg 1

Til pedagogisk ledere i barnehagen på småbarnsavdeling

Forespørsel om deltagelse i bacheloroppgave

Jeg er 3.års barnehagelærer student ved Høgskolen Stord/Haugesund, hvor jeg holder på med min bacheloroppgave. Problemstillingen på min bacheloroppgave er ”Hva er trygg tilknytning? Hvilken betydning har det for de yngste barna? Og hvordan legger pedagogene til rette for dette i møte med de yngste i barnehagen?” For å finne data til oppgava ønsker jeg å ha et kvalitativ forskningsintervju med to pedagogiske ledere på to ulike småbarnsavdelinger. Dermed søker jeg deltagere ut fra følgende kriter:

- Pedagogiske ledere med formell pedagogisk utdanning som førskolelærer/barnehagelærer

Bakgrunn og formål

I denne oppgava vil det overordnende tema handle om hva trygg tilknytning er, hva pedagogene legger i begrepet og hvordan blir det tilrettelagt for de yngste i barnehagen. Dette er en forespørsel til deg som pedagogisk leder i barnehage på småbarnsavdeling om å delta i et forskningsintervju for å finne svar på problemstillingen. Jeg ønsker å intervju 2 pedagogiske ledere på to ulike småbarnsavdelinger. Jeg ønsker å benytte diktafon/lydopptaker under intervjuet, og jeg ønsker å ta noen skriftlige notater. Intervjuet vil ta maks en time, og vil foregå når det passe for deg som pedagogisk ledere om det er i eller utenom arbeidstid. Ønsker også å bruke barnehagens lokale om dere tillater dette.

Det er frivillig å ta del i dette forskningsintervjuet og du kan når som helst trekke deg ut av undersøkelsen uten å måtte gi opp grunn for dette. Og dersom du trekker deg vil alle dataene du har gitt bli slettet. Dersom du blir med under hele intervjuet vil alle dataene som er samlet bli anonymisert, og bli konfidensielt slik at du som person eller barnehagen ikke gjenkjennes i oppgaven. Når bacheloroppgaven er ferdig og vurdert vil all informasjon du har gitt meg bli slettet og makulert, senest februar 2016. Det er bare meg som forsker som har tilgang på informasjon.

Dersom du kan tenke deg å ta del i dette forskningsintervjuet, er det fint om du underskriver vedlagt samtykkeerklæring og sender den til meg snarest mulig. Jeg vil ta kontakt med deg for nærmere avtale og du vil få tilsendt spørsmålene/tema i forkant av forskningsintervjuet.

Dersom du har spørsmål er jeg tilgjengelig på telefon: 90572712 eller e-post:

mariasjoen@gmail.com Min veileder under denne oppgaven er Liv Ingrid Fjellanger, som er Høgskolelektor i pedagogikk på Høgskolen Stord/Haugesund. Du kan også kontakte henne for informasjon på tlf: 92049577 eller e-post: liv.fjellanger@hsh.no

Med vennlig hilsen

Maria Sjøen

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt informasjon om studien om hva pedagogene legger i begrepet trygg tilknytning, og hvordan de legger til rette for dette med de yngste i barnehagen. Jeg er villig til å delta i forskningsintervjuet i denne studien, og jeg samtykker i at den innsamlende informasjonen inngår i analyser som danner basis for bacheloroppgaven.

Dato:..... Signatur:..... Telefonnummer / e-postadresse:.....

Vedlegg 2

Intervjuguide

Informasjon

Vise til informasjonsskrivet og repeterer:

- Forskningstema
- Opptak
- Anonymitet
- Taushetsplikt
- Frivillig

Innledningsspørsmål:

- Hvor lenge har du jobbet som pedagog i barnehage?
- Har du jobbet i barnehage før du tok utdanninga?
- Har du jobba med andre aldersgrupper enn småbarn?
- Trives du godt på småbarnsavdeling?

Det jeg vil finne ut av:

- Hva legger du i begrepet trygg tilknytning?
- Hvordan legger du til rette for trygg tilknytning i hverdagen?
- Opplever du trygg tilknytning med de yngste som viktig? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hvordan opplever du at du som pedagog møter barna med trygg tilknytning? Har du eksempler?
- Hvordan syns du fokuset på trygg tilknytning er i barnehagen? Hvordan kan det bli bedre?